

Versjon: 18.12.2019

Veileder for registrering av matsvinn i produksjonen av lagringsgrønnsaker (gulrot, løk, vinterkål og matkålrot)

Fra 2020 skal alle jordbruksforetak i grøntsektoren registrere og rapportere matsvinn. Det lages veilederne for ulike produksjoner. Denne er for lagringsgrønnsaker (gulrot, løk, vinterkål og matkålrot). Veilederen justeres etter hvert som det gjøres praktiske erfaringer. Oppdaterte veiledere finner du på nlr.no/fagartikler/matsvinn.

I 2017 ble det inngått en bransjeavtale om reduksjon av matsvinn mellom fem departementer, heriblant Landbruks- og matdepartementet, og flere bransjeorganisasjoner i matbransjen, heriblant Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Bransjeavtalen satte som mål å redusere matsvinnet med 50 prosent innen 2030.

Det er igangsatt et omfattende arbeid med å kartlegge matsvinnet. Landbruksdirektoratet har hovedansvar for å framstille en samlet statistikk for matsvinn i primærleddet i jordbrukssektoren. Landbruksdirektoratet samarbeider med Statistisk sentralbyrå (SSB) om innsamling av data om matsvinn fra jordbruksforetakene samtidig som SSB gjennomfører sin årlige innhenting av data om areal og salgbar avling (Hagebruksundersøkelsen og Potet- og grovfôrundersøkelsen).

For grøntsektoren har ikke informasjon om matsvinn blitt innhentet og systematisert tidligere, og et nytt system har blitt etablert for dette formålet. For grøntsektoren hentes det inn opplysninger både fra jordbruksforetakene og fra ulike foredlingsanlegg (pakkeri, industri etc.) for å kunne legge frem statistikk over matsvinnet for sektoren.

Første år for måling av matsvinn i grøntsektoren er 2020, og jordbruksforetakene skal rapportere dette første gang i januar/februar 2021.

Definisjon av matsvinn

Matsvinn omfatter alle nyttbare deler av mat produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde, fra tidspunktet når dyr og planter er slaktet eller høstet.

En konsekvens av denne definisjonen er at nyttbare deler av mat produsert for mennesker og som blir dyrefôr, regnes som matsvinn. Produkter som dyrkes for andre formål enn menneskemat skal ikke inngå i kartleggingen av matsvinn. Dette kan for eksempel være poteter som dyrkes til dyrefôr. Her er det intensjonen som avgjør om ressursstrømmen skal anses som matsvinn eller ikke.

Veileder for registrering av matsvinn i produksjonen av lagringsgrønnsaker (gulrot, løk, vinterkål og matkålrot)

Hva skal registreres som matsvinn?

1. Avling som disponeres til husdyrfôr SKAL registreres som matsvinn.
2. Avling som disponeres til biobrensel SKAL registreres som matsvinn.
3. Avling som blir avvist av varemottaker, og som kommer i retur, eller som varemottaker avhender på jordbruksforetakets regning, SKAL registreres som matsvinn, dersom varene som kommer i retur ikke disponeres til mat.
4. Avling som er høstet og som legges tilbake på jorda, på fyllplass eller i kompost SKAL registreres. Med høstet menes avling som er tatt opp/skåret og lagt i salgsemballasje, høstekasser e.l.
5. Avling som ikke er høstet skal IKKE inkluderes i rapporteringen av matsvinn.
6. Jord, stein, plast og alt annet som er med avlingen fra jordet og som senere sorteres fra/pusses vekk skal IKKE regnes med i mengden matsvinn.
7. Avling som leveres til pakkeri eller industri skal IKKE inkluderes i rapporteringen av matsvinn i jordbruksforetaket. Eventuelt svinn her skal kartlegges og registreres i dette leddet.
8. Svinn av avling mottatt fra andre produsenter SKAL inkluderes i rapporteringen av matsvinn.

Hvordan måle og dokumentere matsvinn?

1. Matsvinn kan kartlegges på ulike måter. Eksempler på dette er veiing, telling, beregning basert på volum eller massebalanser. Hvert enkelt jordbruksforetak må velge egnet metode.
2. Ved «beregning basert på volum» registreres svinnet løpende og dokumenteres med dato og antall beholdere (bøtter, kasser, tilhengerlass, containere, etc.). Ved årets slutt summeres mengdene basert på antall beholdere og veid eller estimert mengde pr beholder.
3. Beregning av svinn via «massebalanse» gjøres ut fra total mengde høstet og sum solgt/brukt som mat, evt. korrigert for overlagring.
4. Jordbruksforetaket må gjøre rede for anvendelsen av matsvinnet (husdyrfôr, biobrensel, kompost, grønn gjødsling, avfall eller annet)

Hvordan rapportere matsvinn?

1. Sum matsvinn for statistikkåret 2020 skal omfatte alt matsvinn som ble registrert i 2020.
2. Også matsvinn fra avling som ble høstet i 2019 men som ble tatt ut av lager i 2020 skal inngå i sum matsvinn for 2020.
3. Evt. matsvinn som vil fremkomme av avling fra 2020 som er lagret over til 2021 skal IKKE inngå i sum matsvinn for 2020.
4. Rapportering foregår gjennom SSB sin årlige innhenting av data om areal og salgbar avling (Hagebruksundersøkelsen).

